

Karsten Revsbech
professor, dr. jur.
Themsvej 27
8240 Risskov

Den 17. februar 2010.

Advokat
Christian Harlang
Østergade 1
1100 København K

ENKEFRU PLUMS STØTTEFOND – AFSKAFFELSE AF ADMINISTRATORFUNKTION.

I. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER.

I.1. De har anmodet mig om en vurdering af Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009 (sagsnr. 03-410-12316), hvor styrelsen tager stilling til Deres anmodning om, at styrelsen meddeler bestyrelsesflertallet i Enkefru Plums Støttefond (i det følgende også betegnet Plumfonden), at en beslutning truffet den 18. august 2009 er ulovlig.

I.2. Materiale og oplysninger.

Til brug for min vurdering har De ud over Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009 sendt mig Deres korrespondance med Civilstyrelsen. Endvidere har tilsendt mig professor Lennart Lyngge Andersens responsum af 25. juni 2001 til den daværende formand for Enkefru Plums Støttefond.

I.3. Hvad skal Civilstyrelsen tage stilling til, når der rejses spørgsmål om lovligheden af en fondsbestyrelses beslutning?

De har anmodet Civilstyrelsen om at meddele bestyrelsesflertallet i Enkefru Plums Støttefond, at en beslutning truffet af bestyrelsen den 18. august 2009 er ulovlig.

Når der over for Civilstyrelsen rejses spørgsmål om lovligheden af en fondsbestyrelses beslutning skal styrelsen tage stilling med udgangspunkt i fondslovens § 37, stk. 2, der lyder:

”Fondsmyndigheden kan meddele påbud til bestyrelsesmedlemmer, direktører og revisorer om at bringe forhold, der strider mod bestemmelser i loven eller forskrifter fastsat i medfør af loven, i overensstemmelse med bestemmelserne.”

I Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009 nævnes denne bestemmelse ikke og der anføres ikke andre lovbestemmelser mv., som angiver, hvilke beføjelser Civilstyrelsen som fondsmyndighed har i forhold til en fondsbestyrelse og dennes beslutninger.

I skrivelsen af 17. november 2009 oplyser Civilstyrelsen (s. 4):

”Det bemærkes indledningsvis, at Civilstyrelsen som fondsmyndighed ikke skal tage stilling til det materielle grundlag for bestyrelsens beslutning, men alene træffe afgørelse om bestyrelsens kompetence til at træffe den pågældende beslutning.”

Begrebet kompetence dækker normalt alene det snævre spørgsmål om, hvilket organ der er det rette til at træffe en beslutning, som der er hjemmel til.

Selv om Civilstyrelsen nævner ordet kompetence, er det ikke det nævnte snævre spørgsmål, som Civilstyrelsen tager stilling til i skrivelsen af 17. november 2009. Her tager styrelsen derimod – i overensstemmelse med fondslovens § 37, stk. 2, men uden at nævne denne bestemmelse - stilling til, om fondsbestyrelsen og dennes flertal havde det fornødne retlige grundlag i vedtægt og lov for den trufne beslutning. Med andre ord tager Civilstyrelsen stilling til, om fondsbestyrelsen og dens flertal havde den fornødne hjemmel (dvs. bemyndigelse) i det relevante retsgrundlag (primært fondsvedtægterne og fondsloven), da den traf sin beslutning af 18. august 2009 vedrørende administratorfunktionen, og i øvrigt til om beslutningsprocessen i bred forstand var i overensstemmelse med reglerne.

Når Civilstyrelsen i det ovenfor i dette afsnit citerede anfører, at den ”ikke skal tage stilling til det materielle grundlag for bestyrelsens beslutning”, menes hermed formentlig blot, at det ikke er styrelsens opgave at vurdere, om det inden for rammerne af de gældende retsregler er hensigtsmæssigt eller rimeligt, at fondsbestyrelsen har truffet en given beslutning.

På baggrund af ovenstående lægger jeg i det følgende til grund, at Civilstyrelsen ud fra fondslovens § 37, stk. 2, og styrelsens egen praksis som fondsmyndighed har til opgave at tage stilling til, om en fondsbestyrelse i fondslov, vedtægter og retsgrundsætninger har det fornødne retlige grundlag for en given beslutning, og om beslutningsprocessen ligger inden for rammerne af retsgrundlaget.

I.4. Er Civilstyrelsens stillingtagen en afgørelse?

I sin skrivelse af 25. november 2009 anvender Civilstyrelsen udtrykket ”afgørelse” om sin stillingtagen i styrelsens skrivelse af 17. november 2009.

Jeg er enig i, at Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009 indeholder en afgørelse – også i forvaltningslovens forstand. Det skyldes, at det, som styrelsen – også set i lyset af indholdet af Deres henvendelse til styrelsen - grundlæggende tager stilling til, er, om der er grundlag for, at den anvender sine beføjelser efter fondslovens § 37, stk. 2¹ (se også afsnit I.3).

¹ Smh. FOB 1994. 143 om, hvornår kommunaltilsynets stillingtagen antager karakter af en afgørelse.

I.5. Kontrol af vedtægtens overholdelse.

Det fremgår af Civilstyrelsens skrivelse, at styrelsen ikke alene tager stilling til fondslovens, men også til vedtægtens overholdelse. Dette må da også være en nærliggende konsekvens af den betydning, som vedtægten er tillagt i fondsloven, jf. navnlig dennes kap. 4 og 9.

Der er ingen tvivl om, at hvis vedtægtens bestemmelser er lovlige, er de i den konkrete situation lige så bindende for fondsbestyrelsen som fondsloven.

II. AFSKAFFELSE AF ADMINISTRATORFUNKTIONEN.

Det er et væsentligt spørgsmål i sammenhængen, om Civilstyrelsen burde have reageret anderledes over for Plumfondens bestyrelsesflertals beslutning af 18. august 2009 vedrørende administratorfunktionen.

II.1. Har fondsbestyrelsen overholdt vedtægtens bestemmelser?

I sin skrivelse af 17. november 2009 anfører Civilstyrelsen:

”Det er videre Civilstyrelsens opfattelse, at hverken Lise Munk Plums testamente eller fondens vedtægt indeholder bestemmelser, der begrænser bestyrelsens kompetence til at træffe beslutning om at ændre den eksisterende administrationsordning og opsige alle aftaler mellem Dem og fonden med henblik på at tilpasse administrationen og dermed forbundne omkostninger til fondens økonomiske situation.”

Det er efter min opfattelse indlysende, at administrationsordningen kan tilpasses fondens økonomiske situation, men der er visse grænser.

De vigtigste bestemmelser i vedtægten for Enkefru Plums Støttefond i relation til det her behandlede spørgsmål er følgende:

”§ 8

Ledelse

Stk.1.

Fondens højeste myndighed er bestyrelsen, der kan nedsætte et forretningsudvalg.

Stk. 2.

Bestyrelsen består af 7 til 11 personer, der er udpeget efter angivelse i afdødes testamentariske bestemmelser.

Stk.3.

Nedsætter bestyrelsen et forretningsudvalg træffes herom nærmere bestemmelser, jf. § 9, stk. 3, sidste pkt.

Stk. 4.

Den daglige ledelse af fonden udføres af en administrator. Den første er eksecutor testamenti i boet efter Lise Munk Plum. Ved dennes forfald, og så fremdeles, vælges en ny administrator så vidt muligt af bestyrelsens midte.

§9

Bestyrelse

Stk. 1.

Bestyrelsen vælger selv sin formand.

Stk. 2.

Bestyrelsesmøder indkaldes af formanden efter dennes bestemmelse, eller når eet øvrigt medlem af bestyrelsen eller revisor anmoder herom.

Stk. 3.

Bestyrelsen er beslutningsdygtig, når halvdelen af dens medlemmer er til stede ved mødets begyndelse. Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 4.

Bestyrelsen træffer, hvor intet andet er bestemt, sine beslutninger ved 2/3 flertal. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Over forhandlingerne i bestyrelsen føres en protokol, hvorefter udskrift fremsendes til godkendelse hos bestyrelsens medlemmer umiddelbart efter bestyrelsesmødets afholdelse.

.....

§ 12

Vedtægtsændringer

Ændring af nærværende vedtægter kan indstilles til godkendelse hos fondsmyndigheden, dersom dette besluttet af $\frac{3}{4}$ flertal af bestyrelsen under hensyn til væsentlige forandrede forhold giver baggrund herfor.....”²

Den 18. august 2009 traf Plumfondens bestyrelse følgende beslutning:

”Idet bestyrelsen finder det uforeneligt med fondens interesse at opretholde direktør/administratorfunktionerne, bl.a. set i forhold til fondens økonomiske situation, opsiges alle aftaler mellem C.H. og fonden med et varsel på 3 måneder.”³

² Citeret efter Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009, s. 2.

³ Citeret efter Enkefru Plums Støttefonds skrivelse af 20. august 2009 (underskrevet af Christian Harlang) til Civilstyrelsen.

Denne beslutning indebærer ikke alene en opsigelse af en person. Det er en nedlæggelse af administratorfunktionen, således at der ikke længere er en administrator i fonden. Hermed er beslutningen i strid med vedtægtens § 8, stk. 4, der fastsætter, at den daglige ledelse varetages af en administrator, og dermed forudsætter, at der i fonden er en administrator.

En sådan generel nedlæggelse af administratorfunktionen kan kun ske ved en ophævelse eller ændring af § 8, stk. 4 (1. pkt.) i vedtægten for fonden. En vedtægtsændring skal foregå efter reglerne i vedtægtens § 12, dvs. at den skal vedtages af fondsbestyrelsen med $\frac{3}{4}$ flertal, og skal i øvrigt opfylde de generelle krav, som er gældende inden for fondsretten i forbindelse med vedtægtsændringer, herunder at den bestemmelse, som ønskes ændret, er uigennemførlig eller nødvendigvis må ændres af andre tvingende grunde.

II.2. Foreligger der et nødretligt grundlag?

Gældende bestemmelser i en vedtægt skal overholdes, hvilket ikke er sket i dette tilfælde (se afsnit II.1). En tilsidesættelse af gældende regler kan være berettiget, hvis der foreligger et nødretligt grundlag.

I forbindelse med afskaffelsen af administratorfunktionen i Plumfonden foreligger der ikke et grundlag af nødretlig karakter. Det fremgår ganske vist af materialet (Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009, s.4), at Plumfonden må forvente ikke at få aktieudbytte i de næste 3 til 5 år, og at fonden har en betydelig gæld til en bank, som indebærer store rentebetalinger. Fondens står imidlertid ikke umiddelbart foran et økonomisk sammenbrud. Hertil kommer, at fonden – der i lighed med andre fonde skal have en eller anden form for daglig administration - kan opnå væsentlige besparelser ved at tilpasse administrationen inden for vedtægtens rammer (se også afsnit II.1). Selv om der skulle indtræde den atypiske situation, at det var nødvendigt helt at nedlægge den eksisterende administrationsordning, ville der på ovenstående baggrund være tid til at følge den fremgangsmåde, som er anvist i vedtægtens § 12, dvs. at arbejde på en vedtægtsændring.

Nødret kan således ikke begrunde, at afskaffelsen af administratorfunktionen i strid med vedtægtens § 8, stk.4, er lovlig.

II.3. Særlig kontrol af oplysningsgrundlaget.

Det er indlysende, at der har været en konflikt i ledelsen af Plumfonden, hvor et bestyrelsesflertal har ønsket administratoren som person fjernet. På denne baggrund må Civilstyrelsen se med en vis skepsis på de mere generelle begrundelser, som bestyrelsesflertallet har anført til støtte for at afskaffe administratorfunktionen. Når det således fra bestyrelsesflertallets side er anført, at afskaffelsen af funktionen er altafgørende for at sikre fondens økonomiske overlevelse (Civilstyrelsens skrivelse af 17. november 2009, s. 3, punkt 4), og Civilstyrelsen tilsyneladende lægger vægt på dette, må styrelsen være særlig omhyggelig med at sikre sig oplysninger om disse

forhold,⁴ inden den baserer sin afgørelse på flertallets argumentation, jf. herved fondslovens § 37, stk. 1, om Civilstyrelsens adgang til at kræve oplysninger.

Efter de oplysninger, som foreligger for mig, har Civilstyrelsen ikke fuldt ud levet op til dette krav til sagsoplysningen, idet styrelsen synes alene at bygge sin stillingtagen på bestyrelsesflertallets umiddelbare argumentation.

III. SAMMENFATNING OG KONKLUSION.

Det er min vurdering, at Plumfondens bestyrelsesflertals beslutning af 18. august 2009 indebærer en afskaffelse af fondens administratorfunktion og dermed strider mod vedtægtens § 8, stk. 4 (afsnit II.1). Beslutningen er ikke retmæssig ud fra et nødretligt grundlag (afsnit II.2). Civilstyrelsens sagsoplysning er efter det foreliggende ikke fuldt tilstrækkelig til at leve op til gældende krav (afsnit II.3).

Da Civilstyrelsen i sin afgørelse af 17. november 2009 kom frem til, at Plumfondens bestyrelsesflertals beslutning af 18. august 2009 er retmæssig, lider Civilstyrelsens afgørelse efter min vurdering af en retlig mangel. Denne mangel kan opfattes som en vildfarelse, idet styrelsen har fejlopfattet vedtægten og betydningen af denne. Den pågældende mangel kan også opfattes som en hjemmelsmangel, idet styrelsen ikke har bemyndigelse til at acceptere en beslutning i en fondsbestyrelse, hvis denne beslutning strider mod fondens vedtægter.

En hjemmelsmangel eller en vildfarelse af den karakter, som foreligger her, og som har været bestemmende for afgørelsen, medfører afgørelsens ugyldighed. Det er i den forbindelse af betydning, at der ikke er noget særligt hensyn at tage til fonden eller bestyrelsesflertallets eventuelle indrettelse. Fonden skal under alle omstændigheder have en eller anden form for administration, og den hidtidige ordning kan tilpasses inden for rammerne af vedtægten, således at omkostningerne ved ordningen vil være relativt beskedne.

Efter min opfattelse er Civilstyrelsens afgørelse af 17. november 2009, der accepterer en afskaffelse af Plumfondens administratorordning i strid med fondens vedtægt, således ugyldig.

Karsten Revsbech

⁴ Se som en parallel hertil Folketingets Ombudsmands beretning (FOB) 1997. 150.